

El bou i la mula

Butlletí d'ordre intern

n. 1

Setembre de 1999

El Bou i la Mula, a Betlem de Judea

Betlem de Judea. Potser podem dir que, juntament amb Greccio, és una de les "meques" dels pessebristes. No ens ha d'estranyar, doncs, que els futurs socis d'EL BOU I LA MULA que hi van viatjar no poguessin resistir la temptació de fer-s'hi una fotografia.

I aquí els veiem, tot cantant el *Fum, fum, fum*; són la Marta Capellas, en Jordi Montlló, la Marta Loire i l'Albert Dresaire. Gràcies a ells ja podem dir que EL BOU I LA MULA ha estat a Betlem!

A.D.G.

Dissabte, 4 de setembre de 1999, al Monestir Cistercenc de Santa Maria de Solius, celebrarem la trobada fundacional d'El Bou i la Mula.

Record de Sant Pol de Mar

Francesc Cabot Altabella (1921-1977) fou un pessebrista mataroní recordat pels seus pessebres i sobretot per la seva humanitat. Tot remenant l'arxiu de l'Associació de Pessebristes de Mataró hem trobat un manuscrit seu que ens ha semblat interessant publicar. Tot i els anys passats, ens pot suggerir diversos punts de reflexió sobre el món del pessebrisme a Catalunya.

A.D.G.

L'any 1974 no es va fer la VI Concentració de Pessebristes de Catalunya: el qui l'havia d'organitzar a Girona ens va fallar; això ens va portar un gran enrenou i mal humor; però el Grup de Pessebristes de Sant Pol amb força ganes i joventut ens va convocar a tots els pessebristes de la regió, per fer-la el dia 5 d'octubre del 1975.

Va ser un dia molt esperat, jo creia que s'haurien refredat els ànims de continuïtat, però totes les associacions sense palesa vàrem trobar-nos a Sant Pol de Mar.

Va fer un dia clar, ple de sol; això i els ànims varen fer possible un dia ple de joia, germanor i bona voluntat.

Els de Mataró vàrem anar-hi 35 amb un cotxe de l'Empresa Casas; amb el tren 3, amb cotxe propi 5, i algú que tenia família a Sant Pol ja hi va fer nit el dia abans. L'Associació de Pessebristes de Mataró a totes les concentracions som els de més colla. Després de fer les inscripcions, i retirar els tiquets per als que es quedaven al dinar de germanor, vàrem oir missa a la parròquia; donava gust veure-la plena de gom a gom; a la sortida ens vàrem anar saludant, els que no ho havíem fet abans d'oïr missa, i així tot passejant ens vàrem traslladar a unes escoles nacionals on va tenir lloc l'acte acadèmic.

El Grup de Pessebristes de Sant Pol havia preparat com cal tots els actes; a l'entrada de l'escola hi havia una exposició de diorames de diversos pessebristes de la regió; per cert que de Sant Pol n'hi havia més d'un i em van agradar molt, no ho sabia que fossin tant bons artistes. A Sant Pol de Mar hi ha un bon caliu pessebrista.

Tot seguit es va començar l'acte; el senyor secretari de l'Associació de Pessebristes de Barcelona ens va llegir uns suggeriments per estalviar-nos quedar sense concentració com l'any 1974; hi va haver molt de col·loqui; es tractava que a cada concentració s'assignés un grup o associació per fer i organitzar la de l'any següent, i un altre de suplent per si l'assignat no pogués fer-ho. Algú per donar-hi més ressò creia millor fer una llista de totes les associacions i així correlativament assegurar per molts anys la continuïtat; després de mesurar-ho bé, es va creure com a millor donar preferència a aquella associació que per celebrar una efemèride volgués ser voluntàriament la que organitzés, i després una altra que pogués suplir-la. Per acabar de fer-ho millor es va creure que si l'associació o grup assignat no pogués fer la concentració, avisés abans del mes d'abril, ja que ens podríem trobar que l'assignada com a suplent fos una associació que tingués una efemèride a l'any que segueix, i així es pogués amb temps fer un relleu d'entitat organitzadora.

El senyor president de l'Associació de Barcelona va prendre la paraula - com crec que estava previst - per parlar del pessebre català i el ressò que té fora d'Espanya (principalment a Itàlia, potser amb grau superlatiu, com creu el senyor Marí); ens va explicar unes anècdotes referents al pessebre, com ara que a Itàlia allà on hi ha

pessebre català hi ha molta aflluència de visites, i això ha fet que en aquests llocs àdhuc s'hagués d'arranjar o eixamplar carreteres per fer més fàcil visitar les exposicions.

Això ens ho va explicar, perquè, segons ell, el senyor Marí, val la pena pensar en el pessebre, com cuidar-lo, esmenar-lo si cal, i procurar que no es perdi aquesta tradició tan nostra i alhora tan de tothom dels que l'estimem.

De com cuidar-lo o esmenar-lo el senyor Marí no ens va voler fer una crítica general, i jo crec potser que fent-la constructiva, va haver-hi qui cregués el contrari; el que si ens va dir és que veia pessebres baixos d'horitzó, cosa que no perdonava. I pel que fa a la continuïtat no la veia gaire ni gens segura.

De tot el que he explicat hi va haver col·loqui, així com d'altres temes que no recordo.

El que es va fer i es va parlar m'ha deixat un bon record, que fent-ne un resum diré que a les concentracions regionals es respira un ambient: si bé ens agrada molt de parlar de pessebre, es nota que ens agrada molt més construir-lo i deixar que sigui el pessebre el que parli.

Per acabar aquest pensament sobre a la VI Concentració Regional de Pessebristes jo diria potser que si bé tots som uns "bona voluntat" encara no hem trobat una coordinació a les nostres trobades per fer més possible una continuïtat del pessebre; és bo cada any concentrar-nos per saber quelcom de cada associació o bé de nosaltres mateixos; és bonic parlar del pessebre, i millor fer-lo; també dels nostres problemes per construir-lo i promocionar-lo; però si no fem un examen de consciència dels nostres defectes pel que fa al pessebrisme, ja que a vegades ens agrada més que ens admirin que no sacrificar-nos per ensenyar a construir-lo, a explicar el seu significat i del profit que se'n pot assolir; qui sap si per la nostra negligència passarà a ésser un record aquest afany de fer més magnífiques exposicions i no buscar una continuïtat.

Gràcies als joves del Grup de Sant Pol de Mar continuaran les trobades pessebristes. Per molts anys! El dinar de Germanor com sempre també va ser un èxit. El regal-recordatori a tots els assistents va ésser un encert.

Deixo per acabades aquestes ratlles-record amb una abraçada a tots aquells que estimen el pessebre.

Francesc Cabot Altabella (+)

Mataró, a l'any 1975

Què n'espero d'El Bou i la Mula?

CONEIXEMENT DEL PESSEBRE,

és a dir, promoció d'investigacions sobre diversos aspectes del pessebre i del pessebrisme, jornades d'estudi, intercanvi de dades i d'experiències, potenciar els aspectes educatius del pessebre, ...

DEBAT SOBRE EL PESSEBRE,

és a dir, provocar debat, publicar articles d'assaig, organitzar taules rodones, fer propostes innovadores dirigides al món pessebrista de Catalunya, ...

DIVULGACIÓ DEL PESSEBRE,

és a dir, editar revistes i llibres, vetllar per la presència del pessebre i del pessebrisme als mitjans de comunicació (i a Internet), promoure exposicions (i conferències, i xerrades, i cursos, ...).

CELEBRACIÓ DEL PESSEBRE,

és a dir, fer excursions, sopars i dinars de germanor, trobades festives, misses, homenatges, ... (Aquest darrer punt és el més important: si tot plegat no serveix per passar-nos-ho bé, més val que ens dediquem a fer un pessebre ben bonic pel proper Nadal...).

Albert Dresaire i Gaudí

Pessebrisme i educació en valors

Presentació de l'experiència

Ens trobem en una escola que només imparteix secundària, en el curs on s'inicia per primera vegada el primer d'ESO. Tots els alumnes per tant són nous a l'escola. Cal pensar espais per fer grup, espais que els ajudin també a fer-se l'escola seva.

Hi havia hagut a l'escola la tradició de fer un pessebre a l'entrada, tradició que en els darrers anys havia desaparegut. En algun racó hi havia material per muntar l'estructura d'uns diorames i figures, una bona col·lecció de figures d'en Castells de 15 cm.

El pessebrisme és, sens dubte, una activitat molt rica en continguts educatius. Més enllà del contingut estrictament religiós trobem en el pessebrisme l'oportunitat de treballar diversos valors que ens aniran molt bé per als nous alumnes de primer d'ESO.

Objectius

Plantegem l'activitat amb l'objectiu principal de crear un grup de nois i noies que s'uneixin per a compartir una estona de lleure. A través d'aquest objectiu molt general treballem per assolir el creixement individual i grupal centrat en aquests valors:

- De grup.
- Gratuïtat (el que anem a fer és extraescolar no hi trobarem cap recompensa que no sigui la pròpia il·lusió de fer-ho).
- Voluntariat (tothom participa al grup lliurement, es demana implicació en el projecte).
- Austeritat, reciclatge (el pessebrisme treballa sempre amb material de rebuig o material molt senzill).
- Observació i estimació de la natura (per reproduir un paisatge natural cal observar molt la natura, sovint només reproduint-lo ets capaç d'observar-ne alguns detalls).
- Observació, comprensió i estimació de l'entorn, de la història, de les tradicions (sovint cal reproduir elements de la vida quotidiana, eines o estris de casa d'altres èpoques, les cases, els carrers...).
- Treball en equip (haurem de posar-nos d'acord en moltes coses, consensuar, cedir, exigir, ser responsable dels encàrrecs que un pren...).
- De creixement personal.
- Saber gaudir de la feina (la feina no és difícil, però vol el seu temps i perquè quedi bé cal dedicació).
- Gust per la feina ben feta, ben acabada (el que farem ho veurà molta gent, tots els companys de l'escola, ens hi va molt, hem de sentir-nos-en satisfets).

- Autonomia (hauré de prendre algunes decisions sobre com he de fer les coses).
- Capacitat crítica (el treball no està del tot pautat, caldrà veure quina forma és la millor, quin resultat em satisfà més i saber-ho defensar).
- Responsabilitat (de la meva feina en depèn l'èxit del conjunt, no val a badar).
- Pacència (treballar amb miniatures demana grans dosis de paciència, de concentració, d'acceptar el propi fracàs).
- Creativitat (en pessebrisme no hi ha res del tot inventat, cal ser molt àgils per solucionar problemes molt diversos).
- Autoexigència (les coses, especialment si les fas per primera vegada, sempre es poden fer millor).
- Desenvolupament de la sensibilitat i el gust estètics (decidir la composició, els elements, les figures, la seva situació, no sempre tot queda igual de bé; cal decidir, optar, valorar...).

Metodologia

Es presenta l'activitat a tots els alumnes de primer d'ESO, explicant que es tracta de fer un grup de pessebristes que aprendran tècniques del pessebrisme artístic, que els poden servir també per a fer maquetes, amb la intenció de muntar a final de trimestre un pessebre per a l'escola. S'insisteix molt en el caràcter grupal de l'activitat.

Es treballarà els dimecres i els divendres després de dinar i els divendres a la tarda. Es poden constituir grups diferents per a cada un dels dies. Entre els tres moments de treball participen 18 alumnes.

Les tasques es distribueixen entre els grups de manera que es treballa en paral·lel. La primera dificultat la trobem en entendre la idea de diorama. Optem per no donar grans explicacions teòriques ja que mica en mica es va entenent. Alguns expliquen els diorames que han visitat a les exposicions de pessebres. Això ajuda a comprendre als altres.

Es constitueixen tres grups de treball d'aquesta manera: primers termes (construcció de la casa per al Taller de Natzaret, construcció d'una cova amb suro, molsa i elements naturals), segons termes (construcció de cases d'estil hebreu, construcció d'arbres per a fer un bosc), i altres elements (construcció d'eines, portes, estris de casa, ofrenes, ... construcció d'un riu).

Durant els mesos d'octubre i novembre es treballen les coses per separat, posant cada element sobre d'un plafó que servirà per al muntatge final. El mes de desembre es dedica a muntar l'estructura de fustes que acollirà els diorames i a portar-hi els diferents elements. Caldrà utilitzar tardes lliures, hores del pati i totes les hores que cadascú disposi. El pessebre quedarà llest per santa Llúcia. La darrera

setmana del trimestre l'aprofitem per celebrar el Nadal i per visitar l'exposició de pessebres de l'Associació de Barcelona. L'activitat no s'acaba fins a finals de gener ja que caldrà desmuntar-ho tot i tornar a desar les coses al seu lloc.

Valoració

• De l'alumnat

Han valorat sobretot l'austeritat de l'activitat. Com amb material molt senzill, de rebuig fins i tot, s'ha pogut arribar a un resultat tan espectacular. També han valorat molt positivament l'experiència de grup, especialment dels darrers dies en què la feina s'anava posant en comú i es començaven a veure els resultats. També l'esforç dels darrers dies va suposar un treball molt intens i per tant possibilitat d'establir bones relacions.

Els darrers dies del trimestre demanen consell de com aplicar el que estan fent al pessebre de casa, prova inequívoca que els aprenentatges que fan els semblen interessants.

Alguns van valorar molt positivament el fet d'haver pogut utilitzar eines que no havien tocat mai: serra caladora a motor, màquina de perforar, pistola de cola tèrmica...

Al gener alguns pregunten si es podria començar a fer el de l'any vinent, per no haver d'anar amb tanta pressa.

• Del professorat

Una vegada més he quedat convençut de les grans possibilitats del pessebrisme com a eina educativa. En aquesta ocasió no he treballat directament els aspectes conceptuals o de valors més lligats al missatge o al rerefons religiós del pessebre.

Al ser una activitat extraescolar oferta a tots els alumnes l'objectiu de treball era més centrat en els valors del pessebrisme com a activitat d'oci creatiu.

Independentment del resultat plàstic -que va ser d'una qualitat més que acceptable- l'activitat va donar un gran resultat en l'aspecte grupal i de relació interpersonal. S'havia creat un temps per a compartir coses d'una manera sana, clara, neta i il·lusionant.

Enric Benavent i Vallès